

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ  
СПРАВ**

**НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА  
СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО  
УПРАВЛІННЯ**

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Спеціальність D4 «Публічне управління та адміністрування»

Освітній рівень другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

Шифр за ОПП: ОК 5

Мова навчання: українська

**Кропивницький 2025**

Розробник:

**КУЗЬМЕНКО Сергій,**

професор кафедри економіки та публічного управління  
ННІ права та соціального менеджменту ДонДУВС,  
доктор наук з державного управління, професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та публічного управління ННІ права та соціального менеджменту ДонДУВС  
Протокол № 2 від 01.09.2025 р.

**Завідувач кафедри**  
економіки та публічного  
управління



**Олена БУЛГАКОВА**

Робочу програму погоджено з гарантом ОПП «Публічне управління та адміністрування»

Гарант ОПП  
«01» 09. 2025 р.



**Олена БУЛГАКОВА**

**Лист оновлення та перезатвердження  
робочої програми навчальної дисципліни**

| Навчальний рік | Дата засідання<br>кафедри –<br>розробника РПНД | Номер протоколу | Підпис завідувача |
|----------------|------------------------------------------------|-----------------|-------------------|
| 2025/2026      |                                                |                 |                   |
|                |                                                |                 |                   |
|                |                                                |                 |                   |

## 1. ВСТУП

### 1.1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                                                           | Характеристика навчальної дисципліни |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                                                                   | заочна форма навчання                |
| Мова навчання:                                                                    | українська                           |
| Статус навчальної дисципліни:                                                     | обов'язкова                          |
| Кількість кредитів:                                                               | 4                                    |
| Загальна кількість годин:                                                         | 120                                  |
| Модулів:                                                                          | 1                                    |
| Змістових модулів:                                                                | 1                                    |
| Рік підготовки:                                                                   | 1-й                                  |
| Семестр:                                                                          | 1-й                                  |
| Лекції:                                                                           | 8                                    |
| Семінарські:                                                                      | 8                                    |
| Практичні:                                                                        | -                                    |
| Самостійна робота:                                                                | 104                                  |
| Індивідуальні завдання (курсова робота):                                          | не передбачено                       |
| Підсумковий семестровий контроль:                                                 | залік                                |
| Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: | 1:9                                  |

### 1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

**Мета:** формування у здобувачів освіти системних знань про організаційно-правові засади функціонування публічного управління та адміністрування в Україні; розуміння інституційної структури публічної влади, її організаційно-функціональних особливостей, конституційно-правових засад діяльності органів державної влади та місцевих державних адміністрацій, принципів правового

регулювання управлінських процесів і процедур прийняття рішень у публічному управлінні, а також сутності законності та контролю в управлінській діяльності.

**Завдання дисципліни** – формувати знання, уміння та навички з аналізу організаційної структури публічного управління та співвідношення централізації і децентралізації в його організації; визначати систему та компетенцію органів державної влади України як суб'єктів реалізації публічної влади; досліджувати інституційні засади діяльності Президента України, Верховної Ради України, судової влади та органів державного управління; характеризувати роль і функції Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади у забезпеченні державного управління; розкривати організаційно-правові основи діяльності місцевих державних адміністрацій та їх функціональну структуру; вивчати апарат, що забезпечує роботу органів державної влади, та його компетенцію; аналізувати правові засади публічно-управлінської діяльності, методи й форми правового регулювання, принципи законності, дисципліни та відповідальності в публічному управлінні; досліджувати сутність управлінського рішення, його види, порядок підготовки і прийняття, форми реалізації управлінських актів та процедури у зарубіжних країнах; визначати особливості забезпечення законності та контрольних механізмів у сфері публічного управління.

### **1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни**

До вивчення навчальної дисципліни «Організаційно-правове забезпечення публічного управління» необхідним раніше є опанування дисциплін «Іноземна мова в публічному управлінні», «Публічне управління та адміністрування» (пререквізити).

На здобутих знаннях з дисципліни «Організаційно-правове забезпечення публічного управління» у подальшому базується вивчення дисципліни «Публічна служба», «Місьцеве самоврядування і регіональне управління», «Управління публічними фінансами» (постреквізити).

## 2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

| Результати навчання дисципліни                                                                                                                                                                                                                                       | Програмні результати навчання |       |       |      |       |        |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|-------|-------|------|-------|--------|--------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                      | ПРН 1                         | ПРН 2 | ПРН 3 | ПРН5 | ПРН 7 | ПРН 10 | ПРН 11 |
| Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.                                                                                                                                    | +                             |       |       |      |       |        |        |
| Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення                                                            |                               | +     |       |      |       |        |        |
| Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції                                                                                               |                               |       | +     |      |       |        |        |
| Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії.                                                                                                                                                               |                               |       |       | +    |       |        |        |
| Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.                                                                             |                               |       |       |      | +     |        |        |
| Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності                                                                                                                 |                               |       |       |      |       | +      |        |
| Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень |                               |       |       |      |       |        | +      |

### 3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Назви змістових модулів і тем                                                                           | Навантаження |              |          |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|----------|------------|
|                                                                                                         | заочна форма |              |          |            |
|                                                                                                         | усього       | у тому числі |          |            |
|                                                                                                         |              | лекції       | семінари | ср         |
| 1                                                                                                       | 2            | 3            | 4        | 5          |
| <b>МОДУЛЬ 1</b>                                                                                         |              |              |          |            |
| ТЕМА 1. Організаційна структура публічного управління та адміністрування в Україні.                     | 12           | 2            | -        | 10         |
| ТЕМА 2. Органи державної влади України як суб'єкти реалізації публічної влади.                          | 14           | -            | 2        | 12         |
| ТЕМА 3. Президент України, Верховна Рада України, суди та органи державного управління.                 | 12           | -            | -        | 12         |
| ТЕМА 4. Вищий та центральні органи державної виконавчої влади та їх роль у державному управлінні.       | 12           | 2            | -        | 12         |
| ТЕМА 5. Місцеві державні адміністрації в Україні: організаційно-функціональна характеристика.           | 12           | -            | 2        | 10         |
| ТЕМА 6. Апарат, що забезпечує роботу органів державної влади (структурно-функціональна характеристика). | 12           | -            | -        | 12         |
| ТЕМА 7. Правове регулювання публічного управління. Поняття та предмет правового регулювання.            | 12           | -            | 2        | 10         |
| ТЕМА 8. Управлінське рішення. Поняття та суть управлінського рішення. Види управлінських рішень.        | 12           | 2            | -        | 10         |
| ТЕМА 9. Управлінські акти і процедури в зарубіжних країнах.                                             | 12           | -            | 2        | 10         |
| ТЕМА 10. Законність в публічному управлінні.                                                            | 12           | 2            | -        | 10         |
| <b>Усього годин:</b>                                                                                    | <b>120</b>   | <b>8</b>     | <b>8</b> | <b>104</b> |

## **4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Змістовий модуль 1.**

#### **ТЕМА 1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ.**

Поняття структури управління. Характерні риси організаційної структури публічного управління. Основи побудови організаційних структур публічного управління. Централізація та децентралізація у структурній організації публічного управління. Унітарна та федеративна організації публічного управління.

#### **ТЕМА 2. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.**

Реалізація концепції поділу влади в Україні. Поняття і система державних органів в Україні. Види державних органів в Україні. Компетенція органів державної влади.

#### **ТЕМА 3. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ, ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ, СУДИ ТА ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.**

Інститут Президента в Україні. Законодавча влада в Україні. Засади правосуддя в Україні. Структура судової влади в Україні.

#### **ТЕМА 4. ВИЩИЙ ТА ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ЇХ РОЛЬ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ.**

Кабінет Міністрів України - вищий орган в системі органів виконавчої влади України. Центральні органи виконавчої влади.

#### **ТЕМА 5. МІСЦЕВІ ДЕРЖАВНІ АДМІНІСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.**

Система і основи правового статусу місцевих державних адміністрацій. Завдання, принципи та правові основи діяльності місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій. Порядок формування місцевих адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Форми роботи та методи діяльності місцевих державних адміністрацій.

#### **ТЕМА 6. АПАРАТ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ РОБОТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ (СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА).**

Апарат державного управління як система органів виконавчої влади. Організація апарату державного управління. Діяльність апарату державного управління: складові змісту. Компетенція органів виконавчої влади. РОЗДІЛ 2. Правове регулювання публічно-управлінської діяльності

## **ТЕМА 7. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ. ПОНЯТТЯ ТА ПРЕДМЕТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.**

Методи правового регулювання. Форми правового регулювання. Принципи законності в публічному управлінні. Дисципліна в публічному управлінні. Відповідальність в публічному управлінні.

## **ТЕМА 8. УПРАВЛІНСЬКЕ РІШЕННЯ. ПОНЯТТЯ ТА СУТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ. ВИДИ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.**

Спосіб фіксації та форми реалізації управлінського рішення. Процес підготовки управлінського рішення. Технологія процедури прийняття рішень у публічному управлінні.

## **ТЕМА 9. УПРАВЛІНСЬКІ АКТИ І ПРОЦЕДУРИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.**

Поняття, ознаки та юридичне значення актів публічного управління. Відмінність актів публічного управління від інших правових актів. Види актів публічного управління. Вимоги, що ставляться до правових актів публічного управління. Наслідки невиконання вимог.

## **ТЕМА 10. ЗАКОННІСТЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.**

Метод управління за цілями. Директива стандартів внутрішнього контролю. Контроль менеджменту. Критерії функціонування внутрішнього контролю. Форми зовнішнього контролю.

## 5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

### 5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання.

### 5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання проводиться у формі заліку.

Підсумковий контроль у формі **заліку** здійснюється після проведення всіх видів навчальних занять, визначених робочою програмою навчальної дисципліни та не передбачає обов'язкової присутності на ньому здобувача вищої освіти.

Оцінювання здійснюється за результатами отриманих оцінок (накопичених балів) із аудиторної та самостійної робіт.

Результати навчання з аудиторної роботи обчислюються за таким алгоритмом:

- результат аудиторної роботи визначається, як середній бал помножений на коефіцієнт 16 та заокруглюється до цілого балу за математичними правилами (до 0,5 – до попереднього цілого числа, 0,5 і більше – до наступного цілого числа);

- середній бал дорівнює сумі усіх одержаних позитивних оцінок (накопичених балів) поділених на відповідну кількість, при цьому:

а. мінімальна кількість оцінок має складати не менше 1/3 (33 %) від загальної можливої кількості занять (семінарських, практичних) передбачених робочою навчальною програмою навчальної дисципліни. Якщо 1/3 (33 %) від кількості занять складає дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число;

б. якщо кількість отриманих оцінок менша за 1/3 (33 %), то кожна недостаюча оцінка враховується, як «нуль» балів;

в. кількість позитивних оцінок, які перевищують визначену мінімально-допустиму («додаткових») враховуються з коефіцієнтом 0,5, такий коефіцієнт застосовується з метою мотивування здобувачів вищої освіти до покращення результатів оцінювання за аудиторну роботу;

г. невідпрацьовані «незадовільні» оцінки та пропущені заняття враховуються як «нуль» балів;

д. відпрацювання усіх «незадовільних» оцінок та пропущених занять не є обов'язковим.

У випадку, якщо за результатами оцінювання аудиторної роботи сума накопичувальних балів перевищує 80, то здобувачу вищої освіти нараховується максимально допустимий результат – 80 балів.

**Формула розрахунку:**

$$РАР = \frac{СОБ}{МКО + КДО \cdot 0,5 + КНО} \cdot 16, \text{ де}$$

- РАР – результат аудиторної роботи;
- СОБ – сума отриманих оцінок у балах;
- МКО – мінімальна кількість оцінок (1/3 (33 %) від кількості семінарських, практичних занять передбачених робочою програмою навчальної дисципліни). При цьому, якщо МКО складає дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число;

- КДО – кількість «додаткових» оцінок – оцінок, що перевищують МКО;
- КНО – кількість невідпрацьованих «незадовільних» оцінок та невідпрацьованих пропущених занять.

Загальна кількість балів за самостійну роботу визначається, як сума отриманих балів за виконання видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумкова кількість балів отриманих під час складання заліку визначається, як сума отриманих оцінок (накопичених балів) за аудиторну (максимум 80 балів) та самостійну роботу (максимум 20 балів).

| Поточний контроль                                                              |                         | Підсумковий контроль |
|--------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|----------------------|
| Аудиторна робота (РАР)<br>(семінарські/практичні заняття та контрольні заходи) | Самостійна робота (РСР) | ЗАЛІК                |
| ≤ 80                                                                           | ≤20                     |                      |
| ≤ 100                                                                          |                         |                      |
| Підсумкова кількість балів ПК = РАР+РСР ≤ 100                                  |                         |                      |

### ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

| Сума балів | Оцінка за національною шкалою | Оцінка за шкалою ECTS | Пояснення                                                                                  |
|------------|-------------------------------|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| 90-100     | Відмінно                      | A                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок           |
| 82–89      | Добре                         | B                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками   |
| 75–81      |                               | C                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок    |
| 67–74      | Задовільно                    | D                     | Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків |

|       |              |    |                                                                                                                                                       |
|-------|--------------|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 60–66 |              | E  | Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям                                                                    |
| 35–59 | Незадовільно | FX | Кредит не зараховано.<br>Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки |
| 1-34  |              | F  | Кредит не зараховано.<br>Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)                  |

## 6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Публічне управління у сфері національної безпеки : підручник / Г. П. Ситник, М. Г. Орел ; за ред. Г. П. Ситника. – К. : ВПЦ "Київ-ський університет", 2022. – 464 с. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/1bec7c93-6513-4767-8083-7e91d2941a05.pdf>
2. Остапенко О. І. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. / [Остапенко О. І., Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін.] ; [Вид. 2-е, доп.] Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с.
3. Бібліографія публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник / за наук. ред. д. н. держ. упр. Р. В. Войтович та П. В. Ворони. Київ, 2018. 474 с.
4. Кравчук С. Й. Основи теорії держави і права: навч. посібник / Кравчук С.Й. К.: Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 192 с.
5. Надьон О. В. Організаційно-правові засади ПУТа (навч. посібник) [Електронне видання] — 2020. URL: <https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/11733/1/%D0%9E%D1%80%D0%B3%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%B4%D0%B8%20%D0%9F%D0%A3%D1%82%D0%B0%D0%90%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%20%28%D0%9D%D0%B0%D0%B4%D1%8C%D0%BE%D0%BD%29.pdf>
6. Організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування : конспект лекцій / С. В. Майстро — Харків : НУЦЗУ, 2020. — 55 с. — [PDF] URL: <https://fubn.nuczu.edu.ua/nnvc/images/topmenu/kafedry/kafedra-publichnoho-administruvannia-u-sferi-tsyvilnoho-zakhystu/Lekcii/1.pdf>

### Допоміжна література

1. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування: підручник / за ред. Г. П. Ситника. Вінниця: ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 504 с.
2. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] /за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.
3. Мануїлова К.В. Традиція децентралізації публічної влади України: від розпізнавання до конструювання. Монографія. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. 332 с.

4. Надьон О.В., Помаза-Пономаренко А.Л. Правовий механізм державного регулювання фінансової безпеки банків України. Монографія. Х., НУЦЗУ, 2018. 198 с.

5. Дубич К.В. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: ІПК ДСЗУ, 2019. 412 с.

6. Носань Н. Нормативно-правове забезпечення публічного управління в умовах децентралізації влади в Україні [стаття] — 2019. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/59/741.pdf>

7. Стороженко Л. Г. Нормативно-правове забезпечення публічного управління [стаття] — 2023. URL: [https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/2\\_2023/14.pdf](https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/2_2023/14.pdf)

### **Нормативно-правові акти:**

1. Конституція України. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/55-12>

3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики. Закон України № 2411-VI від 01 липня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

4. Про засади державної регіональної політики. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>

5. Про Кабінет Міністрів України Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року №1402. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

7. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3166-17>

8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04 1999р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

9. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18>

### **Інформаційні ресурси в Інтернеті**

1. Офіційний портал Верховної Ради України: URL: [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

2. Офіційний портал Уряду України: URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

3. Офіційний портал Президента України: URL: <https://www.president.gov.ua/>

4. Портал «Реформа державного управління» програми SIGMA: URL: <https://par.in.ua/good-governance/sigma>

5. Індикатори врядування Світового банку: URL: <https://info.worldbank.org/governance/wgi/Home/Reports>